

Suomen metsäkeskus

Lounais-Suomen metsäohjelmaluonnos 2021-2025, 2424/09.00/2020

Suomen luonnonsuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri kiittää lausuntopyyntöä. Piirin edustaja on osallistunut ohjelman laadintaan ja arviointiin, mutta piiri katsoo, että ohjelmaluonnoksessa tulisi esittää konkreettisempia ja selkeämpiä tavoitteita metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi, metsätalouden vesistövaikutusten vähentämiseksi sekä metsien ja maaperän hiilinielujen ja -varastojen kasvattamiseksi. Ohjelmaluonnos painottuu korostetusti metsien taloudelliseen hyödyntämiseen huomioimatta riittävästi mahdollisuuksia, sitoutumista ja ohjausta luonto- ja ympäristövaikutusten vähentämiseen, mukaan lukien kesäaikaisten hakkuiden aiheuttamat tuhot erityisesti linnuille.

Luonnonsuojelupiiri kiittää maakunnan metsäalan toimijoita osallistavasta ja vuorovaikutteisesta yhteistyöstä esimerkiksi metsätalouden pyöreän pöydän neuvotteluissa, koulutuksessa ja jatkuvan kasvatuksen vaihtoehdon esille tuomisessa metsätaloudessa. Ohjelmassa tulee kuvata selkeämmin ”metsäalan toimijat” ja organisaatiot ja verkostot sekä niiden tehtävät ja vastuut.

Avohakkuut ja maanmuokkaus hävittävät uudistusaloilta metsän ja siitä riippuvaiset lajit moniksi vuosiksi. Vaihtoehdot metsienkasvatus ja -käsittelytavat tulee nostaa niiden rinnalle yhtä tärkeiksi (ja kannattaviksi) vaihtoehdoiksi metsänomistajille. Myös metsien vapaaehtoisen suojelun edistäminen METSO-ohjelman kautta on ollut kiitettävää. METSO-ohjelman laajentaminen esimerkiksi soille on kannatettavaa. Katsomme kuitenkin edelleen, että metsien lisäsuojeluun ja elinympäristöjen kunnostukseen tulee panostaa vahvasti jatkossa. Metsiensuojelun rinnalla pitää vahvistaa talousmetsien hoidossa ja käsittelyssä luontoarvojen huomioimista ja säästämistä esimerkiksi hyvän metsänhoidon suositusten ja sertifiointijärjestelmien kriteerien tarkistamisen avulla. Luonnonhoito tulee olla lähtökohta myös ”tavanomaisessa” metsienkäytössä ja -hoidossa.

Metsäohjelmassa tulee huomioida ja esittää omana kokonaisuutena valuma-aluekohtainen suunnittelu ja huuhtoumamallit, pohjavesien suojelu, lannoituksen uhat, kunnostusajatuksista pidättäytyminen, erilaiset vesiensuojelurakenteet, vaelluskalojen noususteiden purku ja huomioiminen esimerkiksi kuivatustoimenpiteissä ja metsäautotierakentamisessa, vesiensuojelun ja luonnonmukaisen vesitalouden yleinen edistäminen. Ohjelmassa tulisi ennakoida ja varautua mahdollisiin muutoksiin Kemerassa mm. METKA2020 -hankkeen kautta. Maakuntaan olisi toivottavaa saada onnistuneita ja esimerkillisiä metsätalouden isoja vesiensuojeluhankkeita.

Toimivien vesiensuojelurakenteiden ja oikean sijoittamisen edistäminen koulutuksen kautta on kannatettavaa. Ympäristö- ja lupahallinnon yhteyksiä metsäalan toimijoihin tulee lisätä. Uhanalaisten lajien ja pienvesien tunnistaminen ja kartoittaminen on tärkeitä ja niiden avulla turvataan lajiston lisäksi vesiluonnon tilaa.

Ohjelman liikkuminen yleisellä tasolla ja hakkuumäärätavoitteiden puuttuminen korostaa tarvetta toteutuksen seurannalle ja vaikutusten arvioinnille. Epävarmuuksia on paljon; ilmastonmuutos, hakkuumäärien toteutuma, harjoitettujen menetelmien muotoilu ja oikeanlaisuus, puumarkkinat ja rahoitus. Metsälajien uhanalaisuusarviointeja tulee seurata ja tehdä nopeitakin toimenpiteitä uhanalaistuvien lajien kannankehityksen kääntämiseksi paremmaksi. Ohjelmaluonnoksessa on mainittu monimuotoisuuden kannalta hyviä tavoitteita, mutta itse monimuotoisuuden merkitystä siinä ei tuoda esiin.

Erillisiä kommentteja:

- Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen pitäisi myös käsitellä läpileikkaavana teemana (kuten esim. Ilmastokestävä metsätalous 4.4.). Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen tukee ja on edellytys aidosti kestäväälle metsätaloudelle.
- Kantojen ja lahopuiden entistä laajempi jättäminen metsiin sekä tapauskohtaisesti kulutus lajistoarvojen ylläpitämiseksi.
- Paikkatietopalveluiden kehittäminen käyttäjäystävällisiksi metsäsuunnittelijoille ja puunkorjaajille. Ajantasainen luontotieto ”yhdele luukulle”. Kiitettävää on että metsätiedon ja alustatalouden käytettävyys ja yhdistettävyys on ohjelmaluonnoksessa esillä. Tästä on monta huonoa esimerkkiä luontoarvojen osalta, kun olemassa oleva luontotieto ei ole mennyt eteenpäin kentän toimijoille. [Metsään.fi](https://www.metsaan.fi)-palvelua tulee tuoda vahvasti esille tavan metsänomistajille ja sen tietoa todellakin pitää päivittää ja pitää ajan tasalla
- Asiantuntijapalveluiden, metsäalan oppilaitosten ja neuvonnan resurssit tulee turvata ja kaikkien toimijoiden ympäristöosaamista (ja välittämistä) tulee parantaa. Maastokatselmusten ja -koulutusten lisääminen.
- Luonnoksessa nostetaan esille hiilinielut hakkuiden jälkeisen riipeän muokkauksen, istutuksen ja lannoitusten yhteydessä, mutta olisi hyvä nostaa tekstissä esille myös pystyssä olevien puiden ja muokkaamattoman metsämaan hiilivarasto, joka on kyllä merkittävämpi ilmastotoimien kannalta, etenkin jos hakkuista syntyvät puutuotteet ovat lyhytikäisiä.
- Metsien nykytilan kuvaaminen tulee laatia monipuolisemmaksi, jotta ohjelman tavoitteet on skaalattavissa. Metsäalueiden kytkeytyneisyydestä ja metsämantereiden ekologisten yhteyksien turvaamisesta tulisi laatia kuvaus. Aihe on esillä myös luonnonarvojen ja -varojen maakuntakaava-ehdotuksessa.
- Kappale 4.3.2. Metsäenergia: on totta, että ”Puun energiakäytön ja metsäenergian rooli on keskeinen fossiilienergian korvaamisessa ja päästöjen vähentämisessä”, mutta tämä ei saa tapahtua metsiä polttopuiksi/hakkeeksi hakkaamalla. Puun energiakäytön tulevaisuuden tulee olla korkean teknologian pitkäikäisissä tuotteissa ja energiantuotanto kestävä tuotannon sivutuotteiden käytössä. Hakkuutähteiden ja kantojen energiakäyttöä tule pohtia myös metsän maapohjan kestävyuden kannalta, ei pelkästään energiana. Ehkä kappaleessa mainittu asenteiden muuttuminen kriittisemmiksi bioenergiaa ja puun energiakäyttöä kohtaan johtuu em. seikoista, mutta syitä tulisi perustella ja taustoittaa selkeästi. Myös metsäteollisuuden muiden sivuvirtojen hyödyntäminen on huomioitava.
- Kappale 4.3. Resurssitehokas ja kestävä metsätalous; sertifiointin kai tulisi ainakin periaatteessa olla osa kestävää metsätaloutta? Tavoitteeksi on kirjattu elinympäristöjen hoitohankkeita kolme, joiden pinta-alatavoite ohjelmakauden aikana on 5ha/vuosi. Tavoitetta tulisi nostaa. Metsäluonnon köyhtymisen pysäyttämällä on kiire, ja kuten ohjelmaluonnoksessa todetaan, ennallistamistoimet tarjoavat myös työtä ja toimeentuloa.
- Kappale 4.4. Miksi talousmetsien luonnonhoito ja metsäluonnon monimuotoisuus ei ole myös läpileikkaavana teeman ohjelmassa? Sehän kuitenkin kattaa tai ainakin pitäisi kattaa, kaikki metsänhoito ja -käyttö? Myös maisema-arvot tulisi huomioida ohjelmassa laajemmin, ml.

paikkatieto. Esimerkiksi Saariston rengastie on matkailullisesti merkittävä reitti, jonka varrella metsien käsittelyn vaikutukset maisemaan tulisi erityisesti huomioida.

- Kappale 4.5. ”Hakkuiden vähentäminen lisää metsien hiilinielua välittömästi, mutta pitkällä aikavälillä hakkuiden rajoittaminen alkaa vaikuttaa kielteisesti hiilitaseeseen.” Saadaan mennä kyllä aika pitkälle, ennen kuin hakkaamattomuus alkaa muuttaa metsää hiililähteeksi ja hiilitase negatiiviseksi. Näissä hiili/ilmastasioissa ohjelma oikoo pahasti monimutkaisia asioita talouskäytön eduksi.
- Kappale 4.6. Metsätieverkkoa tulisi tarkastella myös kriittisesti. Tarvitaanko kaikkia teitä tai tarvitseeko kaikkien teiden olla raskaalle kalustolle sopivia. Pitäisi kehittää myös kevyitä korjuu/kuljetusmenetelmiä. Yksitystieverkko ei ole pelkästään puun logistiikkaa varten. Jos halutaan puun logistiikkaverkko pitää kunnossa myös yksityisteillä, tähän on löydettävä tulevaisuudessa tiedon ja paikkatiedon lisäksi rahaa. Metsätilat kasvavat tulevaisuudessa (esim. yhteismetsät) ja yksityisteiden varsilla asuvat (ei metsänomistajat) eivät ole halukkaita maksamaan raskaalle kalustolle sopivan tieverkon ylläpidosta (tieyksiköinti/kustannusten jako nykyisin ei kata kaikkea kuitenkaan).
- Kappale 4.8. Luontomatkailun ja keruutalouden edistämässä tulee huomioida myös metsäluonnon kulutus. Kaikkea retkeilyä ei voi ohjata suojelualueille tai kansallispuistoihin, kuten ehkä kuvaavasti korona-keväänä 2020 on tapahtunut. Tästäkin syystä kaikkia talousmetsiä tulisi hoitaa enemmän monimuotoisuuden näkökulmasta.
- Metsityksiä ei tule tehdä perinnebiotoopeille ja avoimille kulttuurimaisemille sekä High Nature Value-alueille.
- Liite 3. Metsäohjelmaluonnoksen arvioinnissa on nostettu hyvin esille epävarmuustekijöitä, mutta olisiko asiantuntijaryhmästä itsestään jo voinut löytyä vastauksia arviossa esitettyihin kysymyksiin?

Turussa 28.8.2020

Suomen luonnonsuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri ry

Puheenjohtaja
Saija Porramo

Varapuheenjohtaja
Pia Roering